

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำเจตนารมณ์ กฎหมายป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์แห่งชาติ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

จัดทำ “เจตนารมณ์กฎหมายป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์แห่งชาติ

19 – 20 มีนาคม 2548

ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จ.นครราชสีมา

ภาพหมู่ผู้เข้าร่วมสัมมนา จาก 32 องค์กร ทั้งภาครัฐ เอกชน ธุรกิจ
องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เกี่ยวกับสัตว์ สื่อมวลชน และสถาบันการศึกษาจากทั่วประเทศ

สมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย(TSPCA) ซึ่งเป็นองค์กรดำเนินงานเพื่อป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ในประเทศไทยมากกว่า 10 ปี ได้ริเริ่มโครงการรณรงค์ผลักดันกฎหมายป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์แห่งชาติขึ้นในประเทศไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การดำเนินงานภายใต้โครงการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์แห่งชาติ (2548 – 2550) ซึ่งได้รวบรวมหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ธุรกิจ ภาคประชาชนและสื่อมวลชนเข้าด้วยกัน เพื่อดำเนินการผลักดันกฎหมายดังกล่าวร่วมกัน โดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานไว้ 8 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดแนวทางการร่างกฎหมาย
2. แต่งตั้งคณะทำงานร่างกฎหมายประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและผู้อาวุโส
ตัวแทนวงการต่าง ๆ
3. จัดเวทีสัมมนา เพื่อหาเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยกระบวนการ AIC
4. ยกร่างกฎหมาย โดยคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้ง
5. ทบทวน ตรวจสอบร่าง โดยคณะนักกฎหมายและผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ

6. เปิดประชาพิจารณ์ โดยตัวแทนองค์กรภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ภาคธุรกิจ เอกชน ภาคประชาคมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากการใช้มาตรการกฎหมาย ป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์แห่งชาติ
7. พิจารณาปรับปรุงร่างกฎหมายฯ โดยคณะทำงานและผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ จากกระบวนการ ประชาพิจารณ์
8. นำเสนอต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันเข้าสู่ กระบวนการ
  - พัฒนาเครือข่ายประชาคมทั่วประเทศ เพื่อร่วมผลักดัน
  - รวบรวมรายชื่อสนับสนุน 150,000 รายชื่อ (ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 กำหนด 50,000 รายชื่อ) เพื่อยื่นเสนอรัฐสภา
  - แต่งตั้งคณะทำงานอาวุโส (ที่เป็นที่ยอมรับของประชาชน) เพื่อติดตามความ คืบหน้าและประสานงาน ฯลฯ ให้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของโครงการ

รศ.น.สพ.ปานเทพ รัตนากร
คณบดี คณะสัตวแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้นำการสัมมนา

นายสวรรคต์ แสงบัลลังก์
ผู้อำนวยการสมาคมป้องกันการทารุณ
สัตว์แห่งประเทศไทย (TSPCA)
ซีแองเจิลวูดประสงค์และกล่าวเปิดการ
สัมมนา

คุณพยงค์ นัตถวิรุฬห์
อาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้อำนวยการกฎหมายสิ่งแวดล้อม
ให้แนวทางการร่างกฎหมาย

คุณदनัย อนันติโย
อุปนายกสภาทนายความ
ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเจตนารมณ์
กฎหมายส่งเสริมและคุ้มครอง
สวัสดิภาพสัตว์ในประเทศไทย

คุณศิริ หวังบุญเกิด
อดีตโฆษกคณะกรรมการและ
ประธานคณะอนุกรรมการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สภาผู้แทนราษฎร
แสดงข้อคิดเห็นแนวทางร่างกฎหมาย
โดยพร้อมให้การสนับสนุนกระบวนการ
ผลักดันกฎหมาย

น.สพ.ธานีรินทร์ สันติวัฒนธรรม
เป็นวิทยากรผู้บรรยาย

ในขั้นตอนการดำเนินงาน ในขั้นตอนที่ 1,2 ทางสมาคมฯ ได้ดำเนินการ โดยการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับชาติและผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายจัดตั้งเป็นกรรมการร่างและที่ปรึกษา และต่อมาเมื่อวันที่ 19 – 20 มีนาคม 2548 ทางสมาคมป้องกันการทำร้ายสัตว์แห่งประเทศไทย(TSPCA)ร่วมกับคณะสัตวแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ก็ได้ร่วมกันจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำ “เจตนารมณ์กฎหมายป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์แห่งชาติ” ขึ้นที่อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ โดยการเข้าร่วมสัมมนาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการสัตว์ ทั้งภาครัฐและเอกชนและสื่อมวลชนเป็นจำนวนเกือบ 50 องค์กรเข้าร่วมสัมมนา ซึ่งประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่หลากหลายสะท้อนถึงความต้องการของประชาชน ในการที่จะให้มีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศไทยเช่นเดียวกับนานาชาติที่มีกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับแล้ว ซึ่งกำลังจะเป็นเครื่องมือต่อรองในทางการค้าระหว่างประเทศในเวลาไม่นาน

ในการเปิดสัมมนาดังกล่าว นายสวรรค์ แสงบัลลังค์ ผู้อำนวยการสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย(TSPCA) ได้กล่าวโดยมีข้อความตอนหนึ่งว่า “เมื่อก้าวสู่วงการอนุรักษ์ใหม่ ๆ เมื่อ 7 – 8 ปีก่อน กระผมประทับใจในวลีของนักอนุรักษ์ที่กล่าวว่า “ดอกไม้ดอกเดียวหายไปจากป่า มีผลกระทบต่อดวงดาว” และว่า.... “การอนุรักษ์ไม่ใช่การห้ามการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ แต่การอนุรักษ์ หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฉลาดและยั่งยืน...ตกทอดถึงอนุชนรุ่นหลัง.....และว่า.....การพัฒนาที่ยั่งยืน ประชาชนหรือชุมชนจะต้องมีส่วนร่วม.....” เป็นต้น

รศ.น.สพ. ปานเทพ รัตนากร คณบดี คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะผู้นำการสัมมนาได้กล่าวถึง คำนิยามของสวัสดิภาพสัตว์ไว้ 5 อย่าง (FIVE FREEDOM) กล่าวคือสวัสดิภาพที่สัตว์แต่ละตัวจะได้รับทางกายภาพและจิตใจ โดยสัตว์มีสิทธิที่จะดำรงชีวิตโดยมีอิสรภาพ 5 ประการคือ

1. อิสรภาพจากความหิวและกระหาย
2. อิสรภาพจากความไม่สะดวกสบาย
3. อิสรภาพจากความเจ็บปวดและอันตราย หรือโรค
4. อิสรภาพที่จะแสดงพฤติกรรมปกติตามธรรมชาติ
5. อิสรภาพจากความกลัวและความเครียด

ซึ่งลักษณะของนิยามดังกล่าวจะเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อสัตว์ว่า การกระทำเช่นใดที่จัดว่าทารุณหรือไม่ทารุณ ซึ่งจะเป็นแนวคิดในการกำหนดกรอบของกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันนี้หน่วยงานภาครัฐโดยทั่วไป อาทิ กทม. สวนสัตว์ต่าง ๆ นำไปใช้ปฏิบัติอยู่

ส่วนผลจากการสัมมนา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมสัมมนา(AIC) ได้แบ่งออกมาเป็น 3 แนวทาง

1. กฎหมายกับสวัสดิภาพสัตว์ของประเทศไทยในวันนี้
2. วิสัยทัศน์ของกฎหมายส่งเสริมและคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในอนาคต
3. กลยุทธ์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศไทย

สำหรับข้อคิดเห็นในแต่ละหัวข้อของผู้ร่วมประชุม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

1. กฎหมายกับสวัสดิภาพสัตว์ของประเทศไทยในวันนี้

กลุ่ม 1

- กฎหมายอ่อน
- กฎหมายไม่ตรง ต่างคนต่างคิด บุคคลที่เกี่ยวข้องมีมุมมองที่แตกต่างกัน
- ไม่มีกรอบในการจัดทำกฎหมาย

กลุ่ม 2

- กฎหมายมีน้อย ไม่เพียงพอและไม่ชัดเจน เช่น กระทาหารุณ คือ ทำอย่างไร ซึ่งสัตวแพทย์ควรเป็นผู้กำหนด
- ขาดการบังคับใช้ ประชาชนขาดการปฏิบัติตามกฎหมาย

กลุ่ม 3

- ความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน จัดความแตกต่างในหลาย ๆ หน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระต่าง ๆ
- การค้าขายสัตว์ที่มีมูลค่ามหาศาล ลัทธิบริ โภคนิยม
- การขาดความเข้าใจของประชาชนในด้านกฎหมาย เช่น การทารุณสัตว์ การครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครอง ควรมีการดำเนินการในระยะยาว เช่น การให้ความรู้กับประชาชน
- ปรับแก้กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายอ่อน ขาดความควบคุมตนเองของประชาชน

กลุ่ม 4

- ตาคีแต่มีน้อย คือ คนที่รู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพมีจำนวนน้อย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
  1. กลุ่มคนตาบอด คือ 'ไม่รู้ไม่เห็นไม่สนใจ เช่นไม่รู้ว่าจะแจ้งองค์กรใด คนส่วนใหญ่จึงไม่อยากรับรู้
  2. กลุ่มตาถั่ว รู้บ้างไม่รู้บ้าง ไม่แน่ใจว่าสามารถแจ้งความได้หรือไม่
  3. กลุ่มคนตาเหล่ เห็นแต่ทำเป็นไม่เห็น

ดังนั้น ควรมีการออกกฎหมายให้ชัดเจนให้ประชาชนได้รับรู้อย่างกว้างขวาง

แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมสัมมนาออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อร่วมกันพิจารณา

- สถานภาพกฎหมายสวัสดิภาพสัตว์ของประเทศไทย ในปัจจุบัน
- ความคาดหวังของผู้เข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับกฎหมายสวัสดิภาพสัตว์ในอนาคต
- การกำหนดกลยุทธ์เพื่อดำเนินการส่งเสริมและคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศไทย

2. วิสัยทัศน์ของกฎหมายส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ในอนาคต

กลุ่ม 1

- เพื่อเจตนารมณ์ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมอันดีให้กับคนในสังคม
- เพื่อให้มีสวัสดิภาพในสัตว์ทุกประเภท เช่น สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า สัตว์เศรษฐกิจ สัตว์ทดลอง ต้องกำหนดว่าแต่ละประเภทต้องคุ้มครองอย่างไร ซึ่งสัตว์บางตัวอาจเป็นได้หลายประเภท ต้องกำหนดให้ครอบคลุม
- เพื่อให้มีกรอบในการปฏิบัติให้เป็นที่ยอมรับเป็นมาตรฐานสากล
- กำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสม ชี้หนุ่ย เพียงพอแต่ต้องมีความรัดกุม
- เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรสัตว์อย่างคุ้มค่า ไม่มองว่าสัตว์เป็นสิ่งของ
- เมื่อปฏิบัติต่อสัตว์ถูกต้อง สัตว์ก็จะไม่มีโรคและไม่เกิดโรคระบาด

- เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อออกมาแนะนำหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบจนกว่าทุกหน่วยงานจะเข้าใจถึงการทารุณกรรมสัตว์

กลุ่ม 2

- เมื่อออกกฎหมายแล้วต้องไม่ขัดต่อหลักสวัสดิภาพและทรัพย์สินตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ
- ไม่ขัดกับสวัสดิภาพของสัตว์
- มีหน่วยงานที่จะดำเนินการหลัก ๆ
- กำหนดคำนิยามของสัตว์อย่างชัดเจน เช่น สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า สัตว์เศรษฐกิจ
- ต้องสอดคล้องกับศีลธรรม ไม่มองด้านเศรษฐกิจอย่างเดียว
- มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง โดยมี 2 ทางเลือก คือกำหนดโทษรุนแรงและกำหนดโทษขั้นต่ำ
- วิสัยทัศน์คือ “คนและสัตว์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข”

กลุ่ม 3

- ให้สัตว์ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็น สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า สัตว์ใช้งาน มีความสุข คนเลี้ยงและคนในสังคม รวมถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและอย่างสมดุล
- กฎหมายมีความชัดเจน เหมาะสม ทุกองค์กรประสานงานและร่วมมือกัน
- กฎหมายมีความสมดุลชัดเจน มีการบังคับใช้จริงและยุติธรรม
- ดูแลสัตว์อย่างดี เพื่อสุขภาพคนจะดีขึ้น
- รมรณรงค์ให้เกิดความรักสัตว์
- มีองค์กรที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างชัดเจน
- เพิ่มโทษขึ้นเรื่อย ๆ กรณีที่ผิดซ้ำซาก เพื่อคุ้มครองสัตว์ไม่ให้เกิดการทารุณหรือทรมานสัตว์
- เพื่อสวัสดิภาพของคน สัตว์และสิ่งแวดล้อม

กลุ่ม 4

- แบ่งแยกชนิดของสัตว์ให้ชัดเจน สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า สัตว์บริโภค ให้มีกฎหมายออกมาให้ครบทุกประเภท เพราะแต่ละสัตว์จะต้องมีการคุ้มครองที่แตกต่างกัน
- ให้ความรู้เรื่องสวัสดิภาพสัตว์ตั้งแต่เด็ก โดยใส่หลักสูตรเกี่ยวกับการดูแลสัตว์ เพื่อปลูกฝังการรักสัตว์ให้กับเด็ก ๆ
- กฎหมายมีลักษณะเป็นสากล เป็นที่ยอมรับของทั่วโลก แต่ไม่ละเลยต่อประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น
- มีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. กลยุทธ์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศไทย

- การรณรงค์เพื่อสร้างแนวร่วม
- โครงการรวบรวมข้อมูลและวิจัยเพื่อสวัสดิภาพสัตว์
- กำหนดมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์
- โครงการฝึกอบรมและให้ความรู้ด้านสวัสดิภาพสัตว์
- โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านสวัสดิภาพสัตว์ผ่านสื่อต่างๆ
- ส่งเสริมเกียรติคุณบุคคลหรือหน่วยงานที่ส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์
- ช่วยผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

การจัดทำ “เจตนารมณ์ของกฎหมายป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์แห่งชาติ”

วันที่ 19 – 20 มีนาคม 2548

ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จ.นครราชสีมา

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
1	สพ.ญ. มณฑิพญ์ เจตชะคามิน	AFRIMS
2	คุณศพงษ์ เต็มศิริพงษ์	สมาคมส่งเสริมการอนุรักษ์และเพาะเลี้ยงจระเข้แห่งประเทศไทย
3	คุณโรเจอร์ โลหั่นทน	นายกสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทย
4	คุณกรรณก สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	กลุ่ม ANIMALS RESCUE TEAM
5	น.สพ.เกียรติศักดิ์ โรจน์นรินทร์	มูลนิธิเพื่อการรักษาสุนัขจรจัด
6	คุณคณัย อนันติโย	อุปนายกฝ่ายกิจการพิเศษ สภากาชาดไทย
7	นายแพทย์ดิลก ทิวทอง	มูลนิธิช้างแห่งประเทศไทย
8	คุณสุชาดา วงศ์เฟื่องฟูถาวร	สมาคมนกสวยงามแห่งประเทศไทย
9	คุณสิทธิพร บุรณันท์	สมาคมโคเนื้อแห่งประเทศไทย
10	คุณสวรรคต์ แสงบัลลังค์	ผู้อำนวยการสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย
11	อ.เกียรติสกุล ชลคงคา	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
12	คุณการุณ ชัยวงศ์โรจน์	นิตยสาร DOGAZINE
13	คุณวิชญ์ เขษะกุล	สนง.กม.และการบัญชีนิตินัย
14	คุณโกเมน สิมากร	ศูนย์ตราสารหนี้ไทย
15	คุณชัชวาล ชื่นใจ	สนง.ศักยภาพทนายความ
16	คุณนิรันดร์ แสนสอน	สนง.กฎหมายนิรันดร์ แสนสอนและเพื่อน
17	คุณประเสริฐ โพธิจันทร์	สมาคมสัตว์บาลแห่งประเทศไทย
18	อ.น.สพ.ยันต์ สุขวงษ์	สัตวแพทย์สภา
19	คุณอำพัน ยงพิศาลภพ	กรมปศุสัตว์
20	คุณมัทนา ศรีกระจก	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

21	คุณภาพร เครือชัยสุข	หนังสือพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน
22	คุณนริศรา อ่อนเรียน	หนังสือพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน
23	คุณกรรณา บรรดาศักดิ์	หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์
24	คุณกมลทิพย์ วรศรี	หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์
25	คุณพีช งามจิต	หนังสือพิมพ์โลกวันนี้
26	คุณสุภาพร จุฬามณี	หนังสือพิมพ์สยามรัฐ
27	คุณชุติมา นันทะวงษ์	สถานีวิทยุศึกษา
28	คุณชุติมา จันทิมชะ	สถานีวิทยุจุฬาฯ
29	คุณปาริย์ อนันตคุณ	นิตยสารฮั้วร่ เพ็ท
30	คุณลาวัลย์ โชติกประคัลภ์	นิตยสารฮั้วร่ เพ็ท
31	คุณพยงค์ ฉัตรวิรุพห้	อาจารย์พิเศษคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
32	คุณวิชุด แก่นกำจร	รองอธิบดีสำนักงานศาลแขวง
33	คุณธีระศักดิ์ ชีขุนทด	คณะกรรมการร่างกฎหมาย
34	คุณศิริ หวังบุญเกิด	อดีตประธานคณะอนุกรรมการและโฆษกคณะกรรมการด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร